

**YENİ MEDYADA BARIŞI ÇERÇEVELEMEK: ALTERNATİF
HABER MEDYASINDA BARIŞ PINARI HAREKÂTI
FRAMING PEACE IN SOCIAL MEDIA: A STTUDY ON THE SHARINGS
OF THE PEACE SPRING OPERATION OF ALTERNATIVE PRESS**

Dr. Öğr. Üyesi Tolga ÇELİK

Ege Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, tolga.celik@ege.edu.tr
İzmir / Türkiye

Öğr. Gör. Ayten AKGEYİK GÜNGÖR

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Rektörlük, Basın Halkla İlişkiler ve Protokol
Müdürlüğü, aytengungor@mu.edu.tr Muğla / Türkiye

ÖZET

Barış gazeteciliği, savaş ortamında şiddete başvurmadan çözüm yollarını arayan bir çabadır. Nefret içerikli ve şiddeti meşru gösteren söylemler toplumları kutuplaştırarak savaşı evlere, okullara, sakin sokaklara ve kamusal alanlara çeker. Bu düşüncelerden hareketle barış gazeteciliği, resmi ideolojilerin dayattığı şiddeti reddederek toplumsal barışı ve huzuru sağlamada en önemli araçtır.

Bu çalışmada, 9 Ekim 2019 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri ve Suriye Millî Ordusu grupları tarafından Suriye'nin kuzeyine başlatılan Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili, alternatif medyanın Twitter hesaplarından ve bu hesaplarla bağlantılı olarak haber sitelerinden yayımladıkları haberlerin nasıl çerçevelendiği üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda sosyal medya ölçümleme, raporlama, analiz ve istatistik programı BoomSocial tarafından kaydedilen en yüksek takipçi sayısına sahip alternatif medya kuruluşlarından Bianet, Birgün ve Diken haber siteleri ile gazetelerinin sosyal medya hesapları ve bu hesaplarla bağlantılı olarak haber sitelerindeki ilgili haberler, çerçeveleme yaklaşımı kullanılarak nitel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Haber çerçevelerinin oluşturulmasında John Galtung'un savaş gazeteciliği ile barış gazeteciliğini karşılaştırdığı ikili tablosundan ve Jake Lynch ile Annabel McGoldrick'in belirlediği 17 maddelik Barış Gazeteciliği Kriterleri'nden faydalanılmıştır. Konuya özgü oluşturulan bu çerçeveler, belirlenen medya organlarının sosyal medya hesapları üzerinden konuyla ilgili paylaştıkları haberlerin başlıklarında ve tıklama ile ulaşılan haber sitelerindeki haber anlatısının tamamında değerlendirmeye alınmıştır.

Çalışma sonucunda alternatif medyanın Barış Pınarı Harekâtı süresince yaptığı paylaşımlar değerlendirilmiş ve belirlenen basın organlarının barış odaklı bir dil kullandığı ancak elit odaklı haberleştirmelerden kaçınmayarak hegemonik söylemi sıklıkla sayfalarına taşıdıkları görülmüştür.

Anahtar Kelime: Barış Gazeteciliği, Alternatif Medya, Söylem, Çerçeve

ABSTRACT

Peace journalism is an effort that searches for solutions without violence in the war environment. The discourses which are hateful and which justify the violence polarize the societies, and also bring the war into houses, schools, calm streets, and public places. For this reason, peace journalism is the most important tool to reject the violence that official ideologies created, and to keep the social peace.

This study focuses on how the news about the Operation Peace Spring, that Turkish Armed Forces and groups from Syrian Armed Forces started on 9 October 2019 in northern Syria, which the alternative media shared on their Twitter accounts and in the news sites connected to these accounts are framed. In this regard, in addition to the news sites such as Bianet, Birgün, and Diken, the most followed alternative media platforms according to the social media program for measuring, reporting, analytics, and statistics BoomSocial; the social media accounts of the newspapers, and the news on the news sites related to these accounts are examined. At the end of the study, the news of the alternative media during the Operation Peace Spring are reviewed within the frame of peace journalism, and it is seen that the specified media organs use a peaceful language, however, they do not avoid the elite-focused news, and they often carry the hegemonic discourses to their pages.

Keywords: Peace Journalism, Alternative Media, Discourse, Framework

1. Giriş

İnsanoğlunun hikayesinde savaş, yerleşik hayata geçilmesiyle başlamıştır. Evinin etrafını çitlerle çeviren ilk insan, bireysel mülkiyet anlayışını insanlıkla tanıştırmıştır. O andan itibaren kendi bahçesini korumak insanoğlunun en büyük savaşı olmuştur. Binlerce yıl boyunca biçim değiştirerek günümüze kadar gelen çeperini koruma mücadelesi, insanoğlunun hikayesinde dönüm noktalarını oluşturmuştur. İnsanoğlu tarihinin büyük bölümünü savaşarak geçirmiştir. Oktan ve mızraktan, baruttan ve silahtan, hastalıktan ve soykırımdan dönüştürerek günümüze gelen savaş teknikleri, yerini kaleme ve klavyeye bırakmıştır. Savaş böylesine suret ve metod değiştirirken gazeteciliğin bu gelişmelerden bağımsız kalması düşünülmaz. Savaşların ve çatışmaların hayatı çepeçevre sardığı bir dünyada gazeteciliğe dahası barış gazeteciliğine olan ihtiyaç da artmıştır.

Savaşın ve barışın geleneksel medya araçları ile kendini besleme yöntemlerinin yerini günümüzde yeni medya almıştır. Tarihin yaklaşık son 30 yılı, insanlığının kaderinin dönüşümüne sahne olmuştur. İnternet tabanlı medya ile sosyal medyanın hayatlarımıza bu denli hızlı ve etkili bir biçimde nüfuz etmesi, medya ürünlerinin de o denli hızlı ve etkili bir biçimde yayılmasına neden olmuştur. Basın, en temel anlamıyla halkı haberdar etme, bilinçlendirme ve aydınlatma aracıdır. Basının bu işlevleri yerine getirme yöntemi, aydınlanma ve bilinçlenmenin de şeklini belirler. Bu noktada çatışma dönemlerinde basının sergileyeceği tutum, savaş ve barış denkleminde yer alacağı taraf, onun yüzlerce yıllık geçmişinin vereceği onur savaşının da sonucunu belirler.

Arap Baharı

Medyanın, son 10 yılda yaşanan devrimler, darbeler, ihtilaller, kitlesel protestolar, devrilen diktatörlükler, ölümler, işkenceler, göçler karşısında aldığı tavır, savaşı meşrulaştırıp alevlendirirken, kendi verdiği güven savaşında yenilmesine neden olmuştur. Basın, tarihi boyunca çatışma dönemlerinde en güçlü psikolojik savaş aygıtı olarak kullanmıştır. Ancak 2010 yılında başlayan Arap Baharı basın tarihi açısından yeni bir süreci başlatmıştır. Tunus'ta seyyar satıcı olarak çalışan Muhammed Buazizi'nin 2010 yılında kendini yakarak intihar etmesi sosyal medya aracılığı ile hızla yayılarak, halkları sokaklara dökmüştür. Ardından Tunus'ta, Mısır'da, Libya'da

ve birçok Ortadoğu ülkesinde protesto gösterileri başlamıştır. “Arap Baharı” olarak adlandırılan bu ayaklanmalar sırasında, Dera ilinde bir grup öğrencinin okul duvarına, Beşşar Esed'e hitaben, "Ey Doktor (Beşşar Esed) şimdi sıra sende" yazmasıyla, Suriye'de de halk ayaklanması başlamıştır. 15 Mart 2011'de Esad Rejimi ve muhalifler arasında başlayan çatışmalar bir süre sonra iç savaş dönüşmüştür.

Sınır Ötesi Operasyonlar

Türkiye ise savaşın başladığı günden itibaren kendi toprak bütünlüğünü savunmuştur. Bu nedenle 24 Ağustos 2016 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) ve Özgür Suriye Ordusu (ÖSO), Fırat Kalkanı Harekati'nı başlatmıştır. TSK'nın Fırat Nehri'nin doğusunda yer almak ve bölgeyi DAES ve YPG/PKK'dan almak amacıyla başlattığı operasyonlar sonucunda Suriye'nin kuzeyinde bulunan 2 bin 55 kilometrekare alanda bu grupların etkisi azaltılmıştır. TSK'nın Suriye topraklarına düzenlediği ikinci operasyon Zeytin Dalı Harekâtı olmuştur. 20 Ocak 2018'de Suriye'nin Halep ilinin Afrin ilçesi ile Azez ilçesine bağlı Tel Rıfat kentine yönelik başlatılan Zeytin Dalı Harekâtı, 24 Mart 2018'de Afrin'de kontrolün ele geçirilmesiyle sona erdirilmiştir.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın “*Bu harekâtın amacı, güney sınırimızda oluşturulmaya çalışılan terör koridorunu yok etmek, bölgeye barış ve huzuru getirmek, güvenli bölge sayesinde Suriyeli sığınmacıları ülkelerine dönmelerini sağlamak ve Suriye'nin toprak bütünlüğünü korumak*” açıklamasıyla amacını belirttiği Barış Pınarı Harekâtı, 9 Ekim 2019'da Suriye'nin kuzeyine gerçekleştirilmiştir. Barış Pınarı Harekâtı boyunca operasyon bölgesinde yaşananlar, çatışmalar, can kayıpları ve harekât taktikleri yazılı, görsel ve dijital medya organları tarafından an be an aktarılmıştır. Harekâtın başladığı “*Hainler Vuruyor*” manşetleri ile duyurulurken, “*Savaşa Karşı Yaşamı Savunalım*” benzeri başlıklar süreç boyunca marjinalleştirilmiştir. Alternatif habercilik pratiği mottosuyla yayın hayatlarına başlayan, alternatif söylemin temsilcisi basın organları ise çatışma süresince nispeten daha ılımlı bir dil kullanarak evrensel basın ilkeleri çerçevesinde daha makul bir habercilik anlayışını benimsemişlerdir.

Bu çalışmada, 9 Ekim 2019 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri ve Suriye Millî Ordusu grupları tarafından Suriye'nin kuzeyine başlatılan Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili, alternatif medyanın Twitter hesaplarından ve bu hesaplarla bağlantılı olarak haber sitelerinden yayımladıkları haberlerin nasıl çerçvelendiği üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda sosyal medya ölçümleme, raporlama, analiz ve istatistik programı BoomSocial tarafından kaydedilen en yüksek takipçi sayısına sahip alternatif medya kuruluşlarından Bianet, Birgün ve Diken haber siteleri ile gazetelerinin sosyal medya hesapları ve bu hesaplarla bağlantılı olarak haber sitelerindeki ilgili haberler, çerçeveleme yaklaşımı kullanılarak nitel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Haber çerçevelerinin oluşturulmasında John Galtung'un savaş gazeteciliği ile barış gazeteciliğini karşılaştırdığı ikili tablosundan ve Jake Lynch ile Annabel McGoldrick'in belirlediği 17 maddelik Barış Gazeteciliği Kriterleri'nden faydalanılmıştır. Konuya özgü oluşturulan bu çerçeveler, belirlenen medya organlarının sosyal medya hesapları üzerinden konuyla ilgili paylaştıkları haberlerin başlıklarında ve tıklama ile ulaşılan haber sitelerindeki haber anlatısının tamamında değerlendirmeye alınmıştır.

2. Savaşa Karşı Barış Gazeteciliği

Barış gazeteciliğinin fikir babası Johan Galtung (1969, s. 167-191) barış gazeteciliğini şiddetin olmayışı ve yaratıcılık olarak tanımlamaktadır. Bir başka ifadeyle “*Barış Gazeteciliği, editörlerin ve muhabirlerin, hangi hikâyeleri başlığa çekip, onları nasıl işleyeceklerine dair seçimlerinde toplum için fırsatlar doğuracak şekilde düşünmeleri ve çatışmaları şiddet dışı yaklaşımları değerlendirmeleridir*” (Lynch ve McGoldrick, 2005:5'ten çeviren Yıldız, 2012: 72). Barış gazeteciliği barış yanlısı gazetecilik olmadığından hareketle, savaş ortamında şiddete başvurmadan

çözüm yollarını arayan bir çabadır. Barış gazeteciliği özü itibariyle taraflı olmaktadır, iradesini ve eylemelerini barış için kullanmaktadır. Haberlerde savaş söylemi ise egemen güçlerin politikalarını meşrulaştırmaya yardım etmektedir ve hakim ideolojiyi destekleyerek gücü ve iktidarı yeniden üretmektedir. Savaş söylemi tarafları “ben” ve “öteki” ayrımı ile radikalleştirmektedir. Barış gazeteciliği ise “öteki” ve “ben”in kayıplarını kendi kayıpları gibi görerek, savaşın durması için çözüm yolları sunmakta, fikir ayrılıklarına odaklanarak tüm farklı fikirlerin kendilerini duyurmalarına aracılık etmektedir.

UNESCO tarafından 1978 yılında yayımlanan “Kitle İletişim Araçlarının Barışın ve Uluslararası Anlayışın Güçlendirilmesine, İnsan Haklarının Geliştirilmesine ve Irkçılık ve Savaş Kışkırtıcılığı İle Mücadele Edilmesine Katkıda Bulunması İle İlgili Temel Prensipler Bildirgesi” savaş döneminde kitle iletişim araçlarının ne şekilde hareket etmesi gerektiği ile ilgili temel prensipleri içermektedir. Barış ortamını zedeleyen ve çatışmayı teşvik ederek resmi propagandayı güçlendiren her türlü iletişimsel eylemi kınayan bildirge, kitle iletişim araçlarına büyük sorumluluk yüklemektedir. Bildirgeye göre;

1. Barışın ve uluslararası anlayış güçlendirilmesinde ve ırkçılık, apartheid ve savaş kışkırtıcılığı ile mücadele edilmesinde kitle iletişim araçlarının büyük bir önemi vardır.
2. Kitle iletişim araçları, önyargıların ve cahilliğin tırmandırdığı saldırı savaşçılığı, ırkçılık, apartheid ve diğer insan hakları ihlalleriyle mücadele ederken, bütün halkların amaçları, düşünceleri, kültürleri ve ihtiyaçları hakkında haberler yayarak, cahilliğin ve halklar arasındaki yanlış anlayışların tasfiye edilmesine, bir ülkenin vatandaşlarının ihtiyaçları ve arzuları konusunda diğer ülkenin vatandaşlarının duyarlı hale gelmesine, ırk, cinsiyet, dil, din veya milliyet ayrımı gözetmeksizin bütün ulusların, bütün halkların ve bütün bireylerin haklarına ve onurlarına saygının sağlanmasına, yoksulluk, açlık ve hastalık gibi insanlığı yıkıcı büyük belalar konusunda dikkat çekmeye, bu suretle Devletlerin uluslararası gerilimin düşürmelerine ve uluslararası uyuşmazlıkların barışçı ve hakkaniyetle çözmelerini sağlayabilecek politikalar oluşturmalarına katkıda bulunur (UNESCO, 1978, md. 3)

Savaş ile halk arasındaki köprüyü kuran kurum, savaşı meşrulaştıracak yahut barışı sağlayacak gücü de elinde tutmaktadır. Bu noktada hakikati sağlamada ve çözümün bir parçası olmada gazeteciye büyük görev düşmektedir. Barış gazeteciliği çalışmalarının önemli isimlerinden Jake Lynch ve Annabel Mc Goldrick gazetecilerin barış konusunda nasıl tavır alması gerektiğini 17 ilke ile belirlemiştir. Bu ilkeler çatışma dönemlerinde gazetecilerin haber anlatısını hangi biçimde kurması gerektiği ile ilgili önerileri içermektedir. Bu ilkelere göre çatışmaları taraflara ayırmak kazanan ve kaybedenlerden oluşan bir oyun kurmaktır. İki tarafı da farklı amaçları olan küçük gruplara ayırmak savaşı anlamada daha akılcı bir yöntemdir. Haberde iyi ve kötüyü tanımlamak da şiddeti haklılaştırmada kullanılmaktadır. Bunun yerine iyinin ve kötünün müşterek davranışlarına odaklanmak, taraflardan birini değil şiddeti gayrimeşrulaştırmaktadır. Çatışma, en çok meydana geldiği anda değil gelecekte yıkıcı etkilerini gösterecektir. Bir şiddetin görünür etkileri ile birlikte onun yaratacağı uzun dönemli tahribatlarının sorgulanması şiddetin onaylanmasını güçleştirecektir. Yalnızca politik ve askeri aktörlerin söylemleri üzerinden bir anlatı kurmak ise, haberi tek yönlü bir bilgi akışı formuna dönüştürmektedir. Bunun yerine özellikle barış girişimcilerinin sesini duyurmak ve çözüm gruplarına odaklanmak barış için kamuoyu oluşturmaya yardımcı olacaktır.

Barış gazeteciliği uygulamasının temel çıkış noktası savaşı meşrulaştıran ve şiddeti tırmandıran söylemlerin reddedilmesidir. Söylem, gerçekliği en baştan yeniden üretmektedir. Gerçeklik, artık söylem içinde yeniden inşa edilen şeydir ve dolayısıyla söyleme denk düşen yeniden üretilmiş

gerçekler vardır (Sözen, 2017, s 9). Çatışma dönemlerinde yapı sökülüne uğratılan gerçeklik, çatışmanın meşrulaştırılmasına platform sağlamaktadır. “Acı çeken” ile “çektiren”, “mağdur” ile “muktedir”, “şiddeti meşru olan” ve “olmayan” arasındaki anlam kaymaları, savaşın nedenlerinin anlaşılmasını ve barışın sağlanmasını güçleştirmektedir. Savaş ve çatışmada çözümün intikam ve daha fazla şiddet olarak tanımlanmasında, medyanın “ben”i ve “öteki”yi betimleyen anlam inşası önemli rol oynamaktadır (Arsan, 2013, s 1).

3. Barışı Çerçevelemek

Barış gazeteciliğinde çerçeveleme, iletişim biliminin temel çerçeveleme ölçeklerinin uyarlanması ile desteklenir. Çerçevelemenin standart bir tanımı yoktur ancak genel olarak haber çerçevelemesi, bir haberin tematik, biçimsel ve satır aralarının özel bir biçimde aktarılma sürecine işaret eder. (Ting Lee ve Crispin C. Maslog, 2006, s 313). Entman (1993) çerçeveyi, “*Algılanan bir gerçekliğin bazı yönlerini seçmek ve onları daha belirgin hale getirmek için metnin belirli bir yönü teşvik edecek şekilde yorumlama, ahlaki değerlendirme ve/veya çözüm önerilerini sunma*” olarak ifade eder (s. 52). Mc Combs, Shaw ve Weaver (1997), çerçeveleme kavramının gündem belirleme kuramının bir uzantısı olduğunu söyler. Gündem belirleme kuramının ilk aşamasında neyi düşüneceğimiz belirlenir. İkinci aşamasında ise belirlenen gösterge hakkında nasıl düşüneceğimiz söylenir (Ting Lee ve Crispin C. Maslog, s 313). Kısacası çerçeveleme, bir haberi hangi yönüyle ele alıp onun hakkında nasıl bir fikre sahip olmamız gerektiği ile ilgilenir.

Bir konuyu çerçevelemek bireysel ve toplumsal olarak iki farklı düzeye etki etmektedir. Bireysel düzeyde belirli çerçevelere maruz kalan kişi, konuyla ilgili önceden belirlenen çerçeveye göre tutum oluşturmaktadır. Toplumsal düzeyde ise çerçeveleme siyasallaşma, karar verme ve eyleme geçme gibi sosyal düzeydeki süreçlerin şekillenmesine katkı sağlamaktadır (Vreese’den aktaran Erdoğan, 2008, s 37). Barış gazeteciliği sürecinde oluşturulacak çerçeveler, çatışmanın ve barışın bireysel ve toplumsal düzeyde nasıl algılanacağı ve hangisine destek verilmesi gerektiğini belirlemektedir. Galtung (1986,1998) barış gazeteciliği ve savaş gazeteciliğini çatışma dönemlerinde yürütülen iki rakip gazetecilik pratiği olarak görmektedir. Savaş ve barış gazeteciliğini dört temel sınıflandırmaya ayıran Galtung, barış gazeteciliğini barış/çatışma yönelimli, hakikat yönelimli, halk yönelimli ve çözüm yönelimli çabalar altında düzenler. Bunun tersi olarak savaş gazeteciliğini ise savaş/şiddet yönelimli, propaganda yönelimli, elit sınıf yönelimli ve zafer yönelimli olarak sınıflandırmaktadır.

Bu çalışmada, John Galtung’un savaş gazeteciliği ile barış gazeteciliğini karşılaştırdığı ikili tablosundan ve Jake Lynch ile Annabel McGoldrick’in belirlediği 17 maddelik Barış Gazeteciliği Kriterleri’nden faydalanılarak 2 temel çerçevede haberin içeriğinin ve dilinin sınıflandırılması yapılmıştır. Haberin yapısal çerçevesini oluşturmak için ise Metin Ersoy’un çerçeve kategorilerinden faydalanılmıştır. Buna göre belirlenen haberler 3 temel kategoride değerlendirilmiştir. İnceleme için belirlenen 3 haber çerçevesi ile alt çerçeveler ve bu çerçevelerin tanımları şu şekildedir:

Yapısal çerçeveler

a.Yorum: Gazetenin konuyla ilgili görüş ve düşüncelerini oluşturan haberleri içeren çerçevedir.

b.Tanımlayıcı: Olaylı tanımlamaya çalışan, yorum ve alıntıdan uzak haberleri içeren çerçevedir.

c.Alıntı: Kaynakların birebir söylediği sözlerden alıntı yapılarak ve genelde tırnak içinde verilen haberleri içeren çerçevedir.

Kaynak seçimi

- Barış girişimcilerinin sesi
- Politik liderler
- Askeri liderler/kurumlar
- Uluslararası liderler
- Taraflar
- Kurumlar
- Diğer

İçeriksel çerçeveler

a. İnsan odaklı: Gündelik hayatta insanların çatışmadan nasıl etkilendiğini ve çatışma bölgelerinden sivil yaşamlarına dair haberleri içerir.

b. Çözüm odaklı: Nereden gelirse gelsin tüm barış girişimlerinin değerlendirildiği haberleri içerir.

c. Şiddetin görünmeyen uzun vadeli etkileri: Çatışmayı sadece görünür etkileri açısından değil aynı zamanda görünmeyen etkileri üzerinden değerlendiren haberleri içerir (Örneğin psikolojik tahribat ve travmanın uzun dönemli sonuçları gibi).

d. Çatışmanın nedenlerini ve sonuçlarını tartışma: Çatışmanın başka yerlerde, şimdi ve gelecekte insanlar için sonuçlarını ve bağlantıların izleyen haberleri içerir.

Dilsel çerçeveler

a. Ben ve öteki: Haklı ve haksız, iyi ve kötü üzerine kurulan haber çerçevelerini içerir.

b. Kurbanlaştırıcı söylem: İnsanları güçsüz ve mağdur gösteren söylemleri içerir.

c. Değer yüklü sözcük: Şiddeti tırmandıran olayla orantısız sözcükler içerir.

d. Şeytanlaştırıcı sıfatlar: Şiddeti meşrulaştıran, tarafları birbirinin gözünden tanımlayan sıfatlar içerir.

4. Araştırmanın Yöntemi ve Amacı

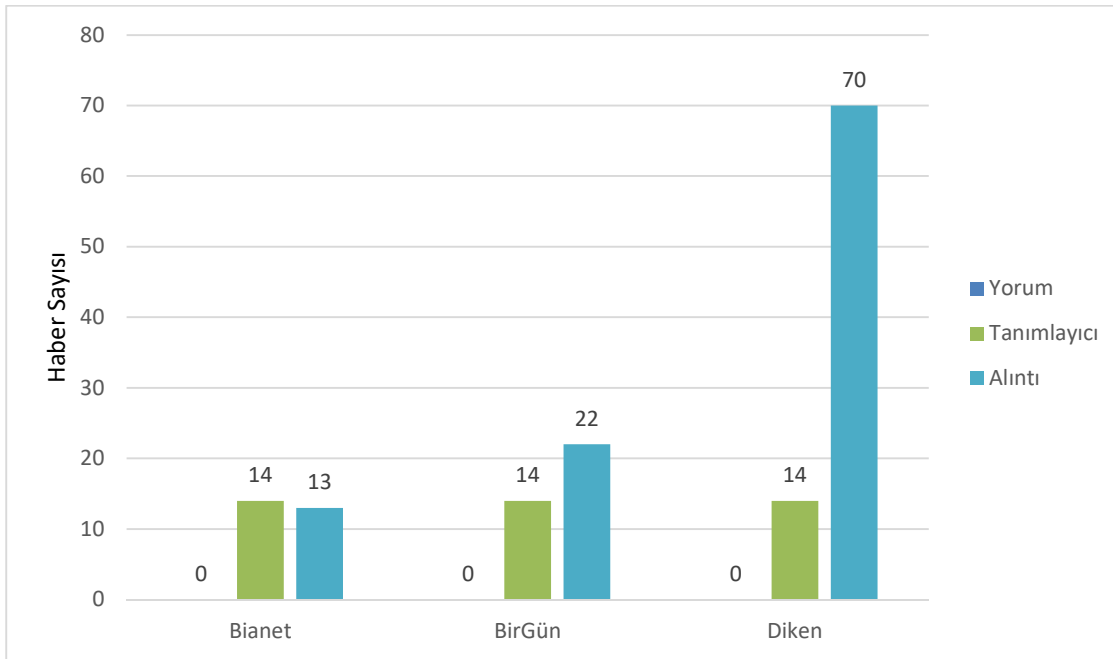
Barış Pınarı Harekâtı dönemindeki alternatif medyanın habercilik pratikleri üzerine odaklanan bu çalışmada Bianet, BirGün ve Diken Haber sitelerinin sosyal medya hesaplarında Harekâtın başladığı 9 Ekim 2019 tarihinden başlayarak iki hafta boyunca yaptıkları paylaşımlar incelenmiştir. Ancak araştırmanın daha sağlıklı yürütülebilmesi amacıyla bu hesaplardan yapılan paylaşımlara eklenen linkler takip edilerek, haber sitelerinde yayımlanan haberler bütünüyle değerlendirilmiştir. Araştırmaya yazarların yazıları ve birbirini tekrar eden haberler dâhil edilmemiştir. Tek bir haber çeşitli çerçeveleri içeriyorsa bu çerçevelere ait haberler tek tek ele alınmış ve farklı başlıklarla paylaşılan aynı haberlerden yalnızca biri değerlendirilmiştir.

Araştırma iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada nitel analize temel oluşturması bakımından listelenen 147 haber, “Yapısal Çerçeveler”, “İçeriksel Çerçeveler” ve “Dilsel Çerçeveler” başlıkları altında kodlanmış ve niceliksel olarak çözümlenmiştir. Haberin çerçevelenmesi aşamasında haberin bütünü dikkate alınmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında ise seçilen alternatif medya organlarının çatışma dönemlerinde barış odaklı yayın yapıp yapmadığı, barış gazeteciliği karşısı bir dil kullanıp kullanmadığı ve hangi kategoride barışa daha fazla katkı sağladığı niteliksel olarak analiz edilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada, Barış Pınarı Harekâtı dönemindeki habercilik pratikleri üzerine elde etmiş olduğumuz veriler ile barış gazeteciliği ekseninde nasıl bir dil kullanılması gerektiği ve nasıl bir habercilik yapılması gerektiği tartışılmıştır. Barış gazeteciliğine ilişkin kuramsal bilgiden üretilen bu varsayımların seçilen örneklem üzerinde de geçerli olup olmadığı sınanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda seçilen örnek haber siteleri üzerinden barış gazeteciliğinin alternatif bir gazetecilik pratiği olarak barışa ve demokrasiye olan katkılarının vurgulanması ve ideal bir barış gazeteciliği pratiği yaratılması amaçlanmaktadır.

5. Bulgular ve Yorum

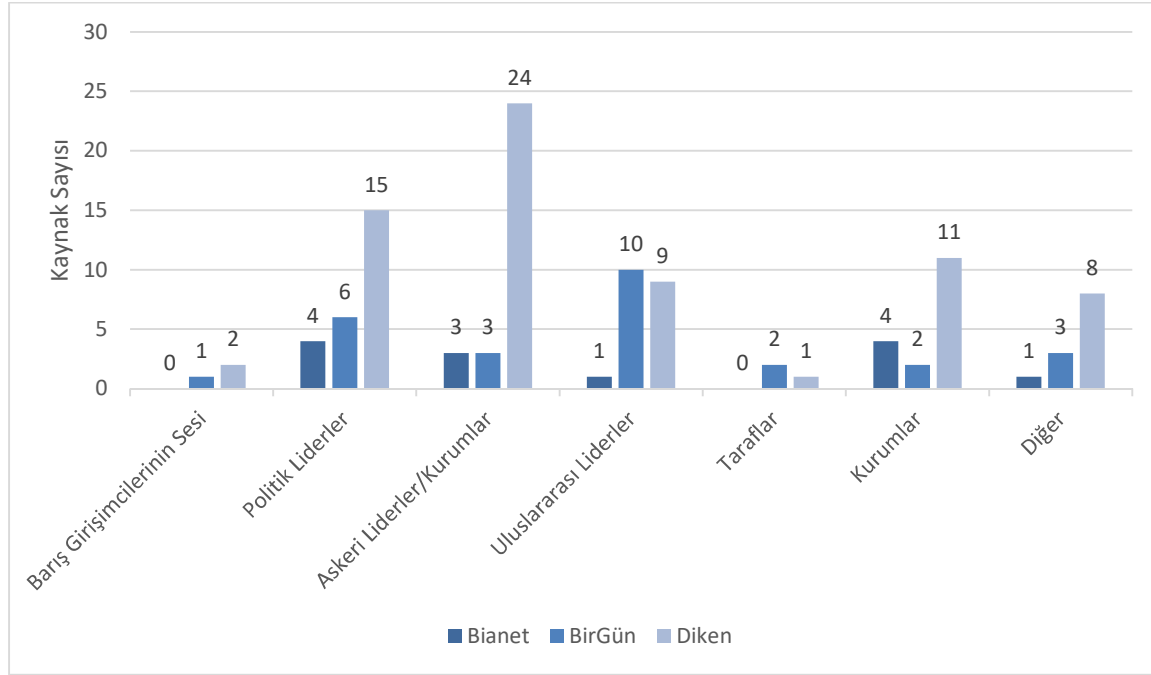
Her üç gazete Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili sosyal medya hesaplarından toplam 147 haber yayımlamıştır. Bu haberlerin 27'si Bianet'e, 36'sı BirGün'e ve 84'ü Diken'e aittir.

Grafik 1: Haberlerdeki Yapısal Çerçevesler

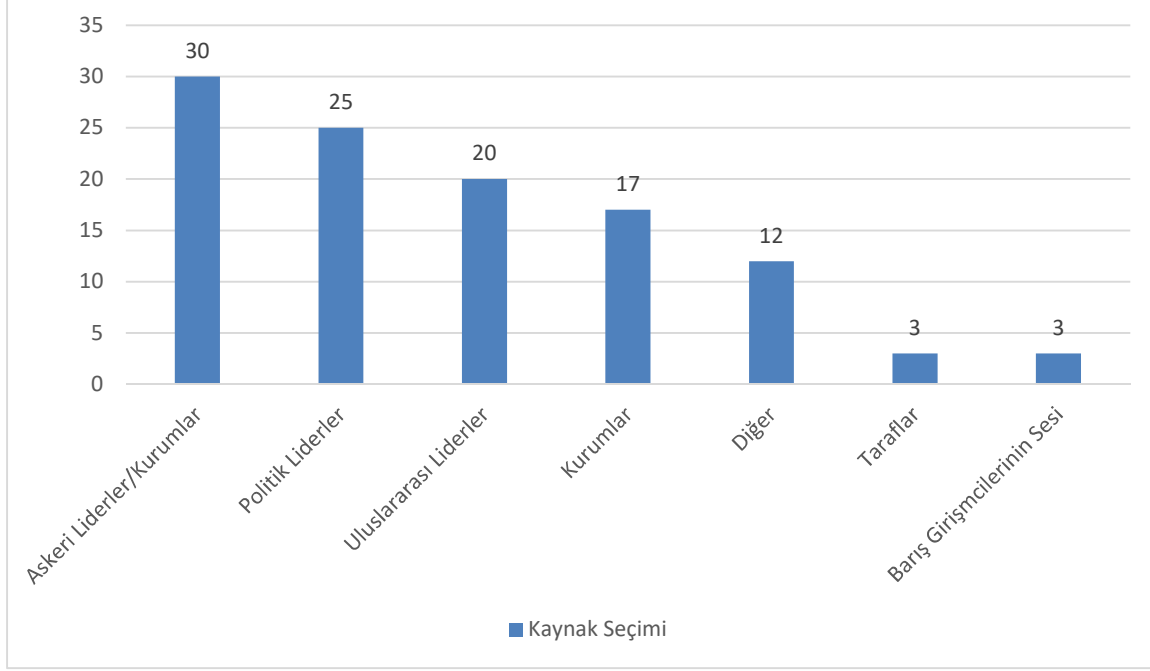
Yapılan analiz sonrası her üç gazetede de değerlendirme tarihleri boyunca konuyu yorumlayıcı bir habere rastlanmamıştır. Bianet 14 tanımlayıcı ve 13 alıntı haber yayımlamıştır. BirGün 14 tanımlayıcı ve 22 alıntı haber paylaşmıştır. Konuya ilişkin 14 tanımlayıcı haber yapan Diken'in ise 70 haberi, kaynaklardan alıntı yapılarak oluşturulmuştur. Haberler yapısal olarak incelendiğinde Bianet'in daha dengeli bir yayın çizgisi oluşturduğunu, haberlerinde kaynaklara başvurmakla birlikte, konuyu tanımlayan, araştırma ve özel dosya haberlere yer verdiği görülmektedir. Diken ise haberlerini büyük oranda kaynaklara dayandırmış; konuya ilişkin yorumsal ya da tanımlayıcı haber yapmaktan kaçınmıştır. Tanımlayıcı haber çerçevesinde BirGün ve Diken birbirine benzer bir yayın çizgisi benimsemiştir.

Her iki haber sitesi de sosyal medya paylaşımlarına dair tutuklamalara, HDP milletvekillerinin konuya ilişkin açıklamalarının engellenmesine ve ABD'nin yaptırım kararlarına dair haberler paylaşmıştır. Bianet ise sınırdaki kentler, soruşturmalar, yasaklar, operasyona dair dünyadan tepkiler, RTÜK'ün yayın yasağına karşı tepkiler ve savaş bölgesinden gazetecilerin yaşadığı sorunlara dair haberler üretmiştir. Bu verilerden Bianet'in çatışmayı farklı bakış açılarıyla değerlendirdiği ve sunduğu sonucu çıkarılabilir.

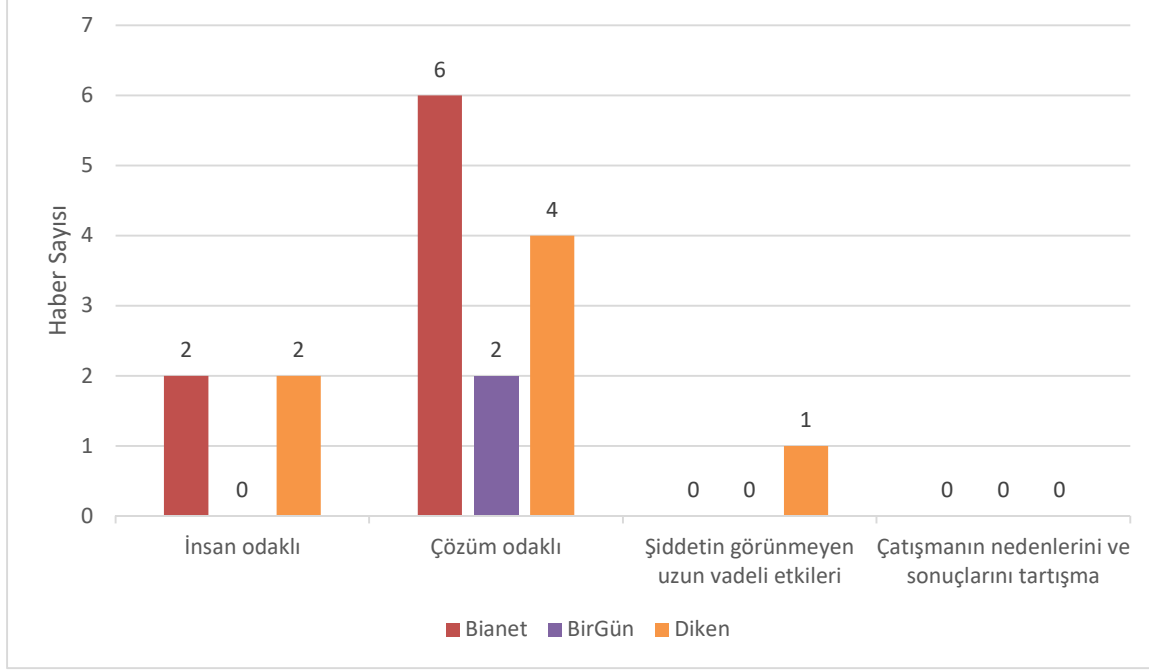
Grafik 2: Alıntı Haberlerin Kaynakları

Haber anlatı yapısı içinde başvurulan kaynaklar olayın hangi şekilde algılanacağı konusunda önemli rol oynamaktadır. Hall ve arkadaşları, haber kurgusu içerisinde seçkinlerin söylemlerine başvurulmasıyla haberin gerçekçi-resmi söyleminin desteklendiğini savunmaktadır. Bu görüşe göre basının kendisi konuya ilişkin özel bir çabayla bilgi ve konu üretmemekte kurumsal kaynaklarca belirli haber konularını işlemektedir (Hall v.d. ‘den aktaran Dursun, 2001:132). Basın bu görüşleri sıklıkla kullanarak karşıt görüşe ihtiyaç duymamaktadır. Bu durum Chomsky’nin ifade ettiği egemen olanın görüşleri “*kendi kendilerini doğrulayan görüşlerdir*” sözleriyle daha netleştirilebilir (Chomsky, 2010, s. 47).

Grafik 3: Haberlerde Başvurulan Kaynaklar

Barış Pınarı Harekâtının çerçevesinde görüşlerine sıklıkla başvurulan kaynaklar askeri liderler/kurumlar ve politik liderler olmuştur. Askeri liderler/kurumlar kategorisinde en fazla başvurulan kaynak Milli Savunma Bakanlığı ile Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, politik liderler kategorisinde ise en fazla başvurulan kaynak Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan olmuştur. Bahsi geçen kaynaklar çatışmanın tarafı olarak çatışmayı meşru gösterecek ideolojileri oluşturan ve yayan güç odaklarıdır. Bu kaynaklar aynı zamanda çatışma ile ilgili tüm operasyonel ve istatistiksel verileri elinde bulunduran aktörlerdir. Ancak bütün çatışma ortamlarında askeri kaynaklar habercilik açısından en fazla dikkate tabi tutulması gerekenler arasındadır (Yıldız, 2012, s 47). Çatışma dönemlerinde zaman zaman askeri kurumlar ve politik aktörler dışında veri elde etmek güç olabilir. Ancak toplumdaki ekonomik, siyasi ve kültürel seçkinlere haber kaynağı olarak sıklıkla başvurulması, aynı zamanda çatışmanın tek tarafının mağduriyetinin, haklılığının ve taleplerinin onaylanmasıyla da sonuçlanmaktadır. Her üç gazete aynı zamanda uluslararası liderlerin açıklamalarına da yer vermiştir. Bu kaynaklar Amerika Birleşik Devletleri politik aktörleri sıklıkla olmak üzere AB, Rusya ve bölge ülkelerinin yöneticileridir.

Grafik 4: İçeriksel Çerçeveler

Savaş ve çatışma ortamlarında savaş haberciliğine alternatif bir habercilik pratiği geliştirmek, sadece şimdiki zamanda yaşanan olayları “tarafsız” bir yaklaşımla aktarmayı değil aynı zamanda insan ve hak odaklı özel bir çabayı gerektirir. İnsan odaklı barış gazeteciliği, “Barış gazeteciliği, elit değil, hak ihlaline uğrayan yurttaş ve öteki odaklıdır, bunun anlamı genel-geçer gazeteciliğin haber kaynağı ve haber değeri tanımlarının yeniden yapılması, haberin görüşüne hiç başvurulmayanların bulunduğu yerden kurulması, dolayısıyla haberin adil-barış odaklı, hak odaklı kılınacak şekilde zenginleştirilmesi, çoğaltılmasıdır” (Alankuş, 2016, s 106) ifadeleriyle açıklanacak olursa, cephe gerisindeki kadınların, çocukların, engellilerin, dezavantajlıların öykülerine yer vermek, dikkati iki tarafı olan silahlı bir eyleme değil, daha derin etkileri olan bir insan sorununa çekecektir.

Barış gazeteciliğinin çözüm odaklı olması, çatışmanın anlaşılmasında ve çözümlenmesinde alternatif anlaşma seçeneklerini araştırarak habercilik pratiğiyle sunmayı gerektirir. Dünyanın başka coğrafyalarında benzer sorunlarla karşılaşmış tarafların, sorunu hangi yollardan çözdüğü örnek olarak sunulabilir. Bu nedenle liderlerin “kendi” odaklı söylemleri yerine nereden gelirse gelsin farklı barış girişimlerini değerlendirmek barışa katkı sağlayacaktır (Alankuş, s 87). Aynı zamanda çatışmanın yapısal ve kültürel sebeplerine odaklanmak, nedenlerin anlaşılmasını kolaylaştırarak çözüm seçeneklerinin çeşitlenmesini sağlar.

Bu kapsamda haber sitelerinin haberleri çözüm odaklı bir çerçeveye sunup sunmadıkları incelenmiştir. İnceleme sonucu her üç sitenin de “çözüm odaklı” haberler çerçevesinde daha başarılı olduğu görülmüştür. Belirlenen çerçevede barış girişimcilerinin sesine, tarafların ılımlı açıklamalarına ve uluslararası örgütler ile liderlerin sağduyu çağrılarına yer verilmiştir.

Şiddetin görünmeyen ve uzun vadeli etkileri üzerine odaklanma, tüm taraflara insancıl yaklaşarak, çatışmadan zarar gören yapılara ve kültüre, kadınlara ve çocuklara, şiddetin yaratacağı travmalara odaklanmayı gerektirir. Çatışmanın nedenlerine ve sonuçlarına odaklanmak ise yine çatışmayı kazanan-kaybeden ekseninden, çok yönlü bir sorun eksenine kaydırarak çatışmaya dair daha gerçekçi bir çerçeve çizer. İncelenen her üç haber sitesinde de çatışmayı daha anlaşılır kılacak çok katmanlı bir çerçeve sunan haberlere rastlanmamıştır.

Barış gazeteciliğinin pratikte gerçekleşebilmesinin en önemli koşulu dil ve söylemdir. Dil ve söylem barışa katkı sağlayacak bir biçimde çerçevelenmesi, çatışmanın nedenlerinin anlaşılabilirliğini

arttıracaktır. Gazeteci, gerçeği en baştan kurgulayan, hakim ideolojiyi meşru kılan, çatışmayı yeniden üreten ve çözüm yollarını tıkayan nefret söylemini reddederek, barışa katkı sağlamalıdır. Her üç haber sitesinin haberleri, dilsel çerçeveler başlığı altında nefret söylemi çerçeveleri kapsamında incelendiğinde herhangi nefret içeren, ırkçı ve ötekileştirici, “ben” ve “öteki”ni kuran söylemlere; aşağılayıcı, kurbanlaştırıcı ve şeytanlaştırıcı ifadelerle rastlanmamıştır. Bu duruma, her üç sitenin sıklıkla alıntı haberlere yer vermesi ve durumu yorumlayan ve tanımlayan haberler üretmemesi de neden olarak gösterilebilir. Ancak durumu tanımlayan ve yorumlayan haberler de sıklıkla “iddia” olarak sunulmuş, bu haberler tamamıyla yalın ve tarafsız bir dil üzerinden kurgulanmıştır.

Bianet

Yapısal Çerçeveler	Haber sayısı	İçeriksel Çerçeveler	Haber sayısı	Dilsel Çerçeveler	Haber sayısı
Yorum	0	İnsan odaklı	2	“Ben” ve “öteki”	0
Tanımlayıcı	14	Çözüm odaklı	6	Kurbanlaştırıcı söylem	0
Alıntı	13	Şiddetin görünmeyen uzun vadeli etkileri	0	Değer yüklü sözcük	0
TOPLAM	27	Çatışmanın nedenlerini ve sonuçlarını tartışma	0	Şeytanlaştırıcı sıfatlar	0

Tablo 1: Bianet’in Kullandığı Haber Çerçeveleri

Bianet, Harekâta ilişkin ilk haberini “*Buldan, Temelli ve Üç HDP’li Milletvekiline “Barış Pınarı” Soruşturması*” başlığıyla yayımlamıştır. Haber sitesi harekâta ilişkin resmi açıklamayı ilk olarak harekâtın ikinci gününde vermiştir. Aynı haberin “*Barış Pınarı adlı harekâta dair değerlendirmelerde bulunan Erdoğan, “Ey AB, operasyonumuza ‘işgal’ dersiniz işimiz kolay, kapıları açarız 3,6 milyon mülteciyi göndeririz” dedi*” spotu incelenmeye değerdir. Bianet’in “*Barış Pınarı adlı hareket*” söylemiyle, “askeri hareket” ile “barış” arasındaki karşıtlığı vurgulamak isteği anlaşılmaktadır.

Bianet, Harekâta ilişkin diğer haberlerinde de aynı ifadeyi kullanmış ancak zaman zaman Harekâtın ismini tırnak içerisinde vererek, Harekâta verilen isim ile arasındaki mesafeye dikkat çekmek istemiştir. Aynı zamanda uzun bir açıklama metni içerisinde mültecilerin durumuna ilişkin açıklamanın spota çekilmesi, sıklıkla dile getirilen mültecilerin koz olarak kullanılması söylemlerine bir gönderme olarak nitelendirilebilir.

Haber sitesi “*Operasyona Dünyadan Tepkiler*” başlığı altında Ortadoğu ülkelerinden Uzakdoğu ülkelerine, bölgedeki yakın aktörlerden, uzak coğrafyaya Barış Pınarı Harekâtı’na karşı tepkileri derlenmiştir. Bu haberde ülkelerin Harekât nedeniyle Türkiye’ye karşı aldığı ve alacağı siyasi, ekonomik ve askeri kararlar da bildirilmiştir. Haberin dili herhangi bir nefret söylemi içermemektedir. Ancak yapısal olarak böyle bir haber, Türkiye’nin çatışma nedeniyle siyasi, ekonomik ve askeri konularda karışılacağı sonuçları anlamak açısından önemlidir.

Harekâtın devam ettiği günlerde “*Barış Pınarı Harekatı: Sınırdaki Kentler, Soruşturmalar, Yasaklar*” başlığıyla yayımladığı haberde Bianet, hareketin insani ve toplumsal boyutlarını değerlendirmiştir. Bu haber durumu tanımlayan bir haber olmakla birlikte, insan odaklı olması nedeniyle barış gazeteciliğine örnek bir haber olarak gösterilebilir. Haber sitesinin çözüm odaklı çerçeve altında değerlendirilen haberleri uluslararası durum belirleyicilerin çatışma ve sivil yaşamlar ile ilgili kaygıları yansıtması açısından önemlidir.

BirGün

Yapısal Çerçevesler	Haber sayısı	İçeriksel Çerçevesler	Haber sayısı	Dilsel Çerçevesler	Haber sayısı
Yorum	0	İnsan odaklı	0	“Ben” ve “öteki”	0
Tanımlayıcı	14	Çözüm odaklı	2	Kurbanlaştırıcı söylem	0
Alıntı	22	Şiddetin görünmeyen uzun vadeli etkileri	0	Değer yüklü sözcük	0
TOPLAM	36	Çatışmanın nedenlerini ve sonuçlarını tartışma	0	Şeytanlaştırıcı sıfatlar	0

Tablo 2: BirGün’ün Kullandığı Haber Çerçevesleri

“BirGün” Barış Pınarı Harekâtının başladığını, Milli Savunma Bakanlığından gelen resmi açıklamayla duyurmuştur. Gönderiye eklenen link ile okuyucu haberin devamı için internet sitesine yönlendirilmektedir. Haberinin tamamı incelendiğinde herhangi bir sığfata, kurbanlaştırıcı, şeytanlaştırıcı ve değer yüklü bir sözcüğe rastlanmamıştır.

Harekât ile ilgili ilk haberler kendisinin partili cumhurbaşkanı olduğu vurgulanarak Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan’ın, muhalefet parti liderlerinin, NATO’nun, AB’nin, Fransa’nın, Almanya’nın ve İngiltere’nin Harekâta yönelik çağrılarına yer verilmiş; özellikle dış kaynaklı açıklamalarda sivil ölümler ve güvenli bölgenin sağlanması çabaları ve IŞID tehlikesi üzerinde durulmuştur. Bununla birlikte Suriye Demokratik Güçleri’nin sivil bölgelere saldırılar düzenlendiği iddiasına yer verilmiştir. Ancak operasyon ile ilgili paylaşılan ilk haberde çatışmalardan etkilenen siviller ile ilgili yalnızca eğitime ara verildiğine dair bir bilgi paylaşılmıştır. İlk haberde liderlerinin ağzından bildik talepleri ya da pozisyonları içeren açıklamalar yer almaktadır. Aynı gazete harekâtın ikinci günü sendikaların Barış Pınarı Harekâtı’na ilişkin ortak açıklamasını paylaşmıştır. Bu haber, sendikaların çatışmadan kaçınılması ve barış için çözüm yolları aranması isteğini kapsadığından önemlidir. Egemen konuma uyuşmasa dahi farklı öneriler sunan barış istekleri görmezden gelinmemiştir. Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle 'halkı kin ve nefrete tahrik' ettikleri iddiasıyla tutuklananlar hakkında haber yapan BirGün, bu haberlerde de herhangi bir yorumda bulunmamıştır. BirGün harekâtın devam ettiği günlerde siyasilerin ve ünlü sanatçıların açıklamalarını doğrudan aktararak, herhangi bir yorum yapmamıştır. Bu haberlerde savaş/şiddet odaklı, propaganda odaklı ya da zafer odaklı haber çerçevesleri kullanılmamışsa da sürekli olarak tarafları birbirinden ayıran farklılıklara, farklı taleplere odaklanılmıştır. Harekâta onay vermeyen ABD’nin değerlendirmelerine ve Türk üst düzey yetkililerin açıklamalarına sıklık yer verilmesi gazetenin halk/toplum odaklı değil, lider odaklı habercilik yaptığına işaret eder.

BirGün harekâtı takip eden günlerde harekâta ilişkin gün gün neler yaşandığına dair bir haber yayımlamıştır. Bu haberde de yine liderlerin açıklamaları üzerinden harekât süresince yaşananlar, harekâta tarafların kazandığı ve kaybettiği mevziler, harekât nedeniyle Türkiye’ye karşı alınan yaptırım kararı ve liderlerin ateşkes ile ilgili söylemleri aktarılmıştır. Gazetenin yaşanan gelişmeleri tarafsız bir dille okuyucusuna sunması onun bağımsız olduğu anlamına gelmemektedir. Barış odaklı gazetecilik çatışma ortamlarında risk alarak siyasi iradeye zıt bir anlayışla da olsa barış çağrılarında daha fazla odaklanmayı gerektirir. Yine şiddetin görünmeyen etkilerine odaklanmak bir barış gazetecisinin en önemli görevidir. Çatışmanın ve savaşın şehirlerde yarattığı tahribat, eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanamama, gıdaya ulaşmada yaşanan güçlükler ve insan hakları ihlalleri savaşın bastırıp, boğduğu hakikatlerdir. Çatışma zamanında en çok bu hakikatlere odaklanmak barışı getirecektir.

Diken

Yapısal Çerçevesler	Haber sayısı	İçeriksel Çerçevesler	Haber sayısı	Dilsel Çerçevesler	Haber sayısı
Yorum	0	İnsan odaklı	2	“Ben” ve “öteki”	0
Tanımlayıcı	14	Çözüm odaklı	4	Kurbanlaştırıcı söylem	0
Alıntı	70	Şiddetin görünmeyen uzun vadeli etkileri	1	Değer yüklü sözcük	0
TOPLAM	84	Çatışmanın nedenlerini ve sonuçlarını tartışma	0	Şeytanlaştırıcı sıfatlar	0

Tablo 3: Diken’in Kullandığı Haber Çerçevesleri

Diken, Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili haberini “*Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kılıçdaroğlu, Bahçeli ve Akşener’i arayarak Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili bilgi verdi*” başlığıyla vermiştir. Haberde herhangi bir yoruma yer verilmemiş; Dışişleri Bakanı ile Milli Savunma Bakanlığında yapılan açıklamalar alıntılanarak tırnak içinde verilmiştir. Harekatın ikinci gününde “*Belirli hedefler ele geçirildi*” başlığıyla verilen haberde hareket bölgesinde yaşanan gelişmeler aktarılmıştır. Ancak gelişmelerin aktarılış biçimi çatışmayı doğrusal tek çizgi üzerine oturtmuş, çizgi dışında kalan hiçbir unsur habere dahil edilmemiştir. Bununla birlikte haberin kaynağı ve durum tanımlayıcısı olarak Milli Savunma Bakanlığı görüşlerine yer verilmesi yapısal olarak yanlı olan söylemi yeniden üretmektedir. Alternatif medya olarak tanımlansa dahi egemen söylemin böylesine sık tekrarlanması çatışmanın meşru zemininin oluşturulmasına yardımcı olmaktadır.

Diken, harekâtın devam eden günlerinde sıklıkla Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın açıklamalarına yer vermiştir. Her bir açıklamayı en çarpıcı cümlelerle başlığa çeken medya organı, her ne kadar bu açıklamaları alıntılıyarak vermiş olsa da savaşın nedenine, karşılıklı taleplere ve çözüm yollarına cevap aramamaktadır. Özellikle resmi kaynakların ve birincil haber tanımlayıcılarının açıklamaları üzerine kurulan haber anlatısı çatışmanın meşru olduğu algısını yaratmaktadır. Devam eden günlerde ölü ve yaralı sayısını şehitlik ve terör söylemi üzerinden siyasetçilerin açıklamalarıyla aktaran Diken, alternatif görüşlere yer vermemesi dolayısıyla eleştirilebilir. Yalnızca bir tarafın acılarına, kayıplarına ve üzüntülerine odaklanan bir gazeteci, tarafları “caniler” ve “kurbanlar” şeklinde ayırır ve çözümün canileri cezalandırmaktan geçtiğini ima eder. Bunun yerine, tüm tarafların acılarının, korkularının ve üzüntülerinin eşit derecede haber değeri taşıdığı bir yaklaşımı benimsenmelidir.

Harekâtın beşinci gününde Diken, Birleşmiş Milletlerin Tel Abyad ve Resulayn bölgelerinde insanların evlerini terk ettiğine dair açıklamalarına yer vermiştir. Gazetenin gün içerisinde yapılan açıklamaları derlediği haberinde, BM’nin sivillerin kentleri terk ettiğine dikkat çektiği açıklamasının başlığa çekilmesi bilinçli bir tercih olarak değerlendirilebilir. Gazetenin, çatışmanın Harekâtın ilk günlerinde kullandığı elit odaklı dili yumuşatarak halk odaklı dile geçiş yaptığı söylenebilir. “*Polis kapıda: Diyarbakır’da HDP’nin ‘Barış Pınarı’ açıklamasına izin yok*” başlıklı haberinde, Polisin HDP’nin yapacağı barış açıklamasına izin vermediği örtük şekilde eleştirilmektedir. ‘Barış Pınarı’ söz öbeğini tırnak içerisine alması barış karşıtı bir güvenlik gücünün varlığını ima etmektedir. Yine aynı gün yapılan “*Kremlin, Rus ve Türk güçlerinin Suriye’de birbirleriyle çatışması ihtimalini düşünmek bile istemediğini ve Moskova’nın Ankara ile askeri düzeyde dahil düzenli olarak iletişim kurduğunu söyledi*” başlıklı haber elit barış yapımcılara odaklanmaktadır. Yine haberin “iletişim” sözcüğünü kullanması krizin diplomatik ve barışçı yollardan çözülmesi yönünde bir anlam üretilmektedir.

6. Sonuç

Haber, hakim ideolojinin kitlelere sunulmasında ve dahası bu ideolojiye ait söylemlerin meşrulaştırılmasında, çatışma dönemlerinde şiddetin kaynağının tayin edilerek “ötekilerin” yaratılmasında ve savaşın kutsanmasında en önemli kaynaktır. Haber metinlerinin doğrudan ya da dolaylı olarak çatışmayı yeniden üretmesi, barışın tesisini güçleştirmektedir. Barış gazeteciliği, savaş dönemlerinde yaratılacak alternatif dil ile savaşın yıkıcı ve yok ediciliği karşısında başarılı olabilir. “*Medya organları barış tartışmalarına karşı tarafsız kalamazlar*” düşüncesi barışı sağlamada en önemli şiardır. Barış gazeteciliği alternatif bir gazetecilik olarak etiği ve önemi gittikçe yaygınlaşmaktadır. Savaşın ve yıkımın, yoksulluğun ve yoksunluğun günümüzü ve geleceğimizi tehdit ettiği gerçeği, “iyi ve “kötü” çocuğun dayattığı sıfır toplamlı oyununa reddi zorunlu kılmaktadır. Bu noktada yeni bir anlayışla yayın yapan alternatif medyanın tüm eksikliklerine rağmen çabaları önemlidir.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre, Bianet, BirGün ve Diken haber sitelerinin barış odaklı bir dil kullandığı; “ben” ve “öteki” gibi keskin ayrımlar yapmaktan kaçındığı; “vahşet”i tanımlayan, intikam duygusunu uyandıran ifadeler kullanmadığı; biz”im ve “öteki”lere ilişkin sıfatlara, kurbanlaştırıcı ve değer yüklü sözcüklere yer vermediği tespit edilmiştir. Ancak her üç haber sitesinin de “iyi habercilik” yapsa dahi hegemonik söyleme sıklıkla başvurduğu ve eleştirel görüşleri yansıtmada yetersiz kaldığı görülmüştür. Kadınlar, yaşlılar, çocuklar gibi bütün acı çekenlere odaklanarak, sesi duyulmayanların sesini duyurmak barış gazeteciliğinin temel prensiplerindedir. Oysa çatışma süresince yaşanan kayıplara ve hak ihlallerine, barış taleplerine yer verilmemiştir. Kayıpları nicelikselleştiren ve onu kendi gerçeğinden koparan resmi açıklamalar dışında “yaratıcı” çabaya rastlanmamıştır. Savaşın şimdi ve gelecekte insanlar için sonuçlarının ve bağlantılarının izlerini sürmek barış gazeteciliği için yapılacak en iyi şeydir. Medyanın savaş ikliminde çatışmaları meşrulaştırıcı ya da körükleyici bir dil kullanmaması onun tarafsız olduğu anlamına gelmemektedir. Savaşta tarafsızlık, savaştan yana olmaktır. Barışa yalnızca çabayla ulaşılır.

KAYNAKÇALAR

- Alankuş, S. (2016). Barış Gazeteciliği El Kitabı. IPS iletişim Vakfı: İstanbul
- Arsan, E. (2013-2014). Azınlıklar, Ötekiler ve Medya. Y. İnceoğlu, S. Çoban (Yay. haz.). (s 144-166). Ayrıntı Yayınları: İstanbul
- Chomsky, N. (2010). İktidarı Anlamak. Taylan Doğan (Çev.). İstanbul: BGST.
- Claes H de Vreese, "Haber Çerçeveleme: Kuram ve Tipoloji", Çev. İlker Erdoğan, Marmara İletişim, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/2952>, Erişim Tarihi: 26.12.2019.
- Dursun, Ç. (2001). TV Haberciliğinde İdeoloji, Ankara: İmge Kitapevi
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. Journal of Communication. 43 (4): 51-58
- Erdoğan, İ. (2008), Haber Çerçeveleme: Kuram ve Tipoloji. Marmara İletişim Dergisi. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/2952> Erişim Tarihi: 26.12.2019.
- Ersoy, M. (2014, Nisan). Türk Basınındaki Savaş - Barış Gazeteciliği: Düşürülen Jet Uçakları. International Conference on Communication, Media, Technology and Design. İstanbul. <http://www.cmdconf.net/2014/pdf/54.pdf>

- Galtung J. (1998) High Road, Low Road: Charting the Course for Peace Journalism in Johan Galtung: Pioneer of Peace Research, Springer Briefs on Pioneers in Science and Practice, Volume 5, Johan Galtung & Dietrich Fischer, http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-642-32481-9_8, 95-102,
- Galtung J. (2002) Peace Journalism – A Challenge, In Wilhelm F. Kempf & Heikki Luostarinen (Eds.), Journalism and the New World Order, Vol. 2: Studying War and the Media, Göteborg: Nordicom, 259-272.
- Galtung, J. (1986). On the role of the media in world wide security and peace. In T. Varis (Ed.), Peace and communication (pp. 249–266). San Jose, Costa Rica: Universidad para La Paz.
- Galtung, J. (1998). Peace journalism: What, why, who, how, when, where. Paper presented in the workshop, “What are journalists for?” Transcend, Taplow Court, UK.
- Galtung, J. (2003). Peace Journalism. Media Asia. 30(3), 177-180. <https://doi.org/10.1080/01296612.2003.11726720>
- Galtung, J. (1969). Violence, Peace, and Peace Research. Journal of Peace Research, Vol. 6, No. 3 (1969), pp. 167-191
- McCombs, M., Shaw, D. L., & Weaver, D. (1997). Communication and democracy: Exploring the intellectual frontiers in agenda-setting theory. Routledge
- Sözen, E. (2017). Söylem. İstanbul: Profil Kitap.
- Ting Lee, S., Maslog, C. (2006). War or Peace Journalism? Asian Newspaper Coverage of Conflicts. Journal of Communication, 55(2), 311-329. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2005.tb02674.x>
- Vreese, H. C. (2005). News Framing: Theory and Typology. Information Design Journal+Document Design. 13(1), 51-61.
- Yıldız, G. (2012). Dünyada ve Türkiye'de Barış Gazeteciliği: Olanaklar ve Eleştiriler. Cinius Yayınları: İstanbul